

Spis treści

s. Nb

Wstęp do wydania polskiego	XVII	
Wykaz skrótów	XIX	
Wykaz literatury	XXIII	
Część I. Wiadomości wprowadzające	1	
§ 1. Prawo europejskie jako system powiązanych porządków prawnych	1	1
I. Prawo europejskie w znaczeniu węższym	2	2
II. Prawo europejskie w znaczeniu szerszym	4	5
III. Zróżnicowane cele europejskich systemów prawnych	7	11
IV. Wyjaśnienia terminologiczne	8	13
§ 2. Rada Europy	10	14
I. Cele i struktura	10	14
§ 3. Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności jako ogólnoeuropejski standard ochrony praw podstawowych	12	17
I. Znaczenie Konwencji	12	17
II. Organy konwencyjne	13	19

	s.	Nb
III. Postępowanie.....	14	21
IV. Orzecznictwo Trybunału z ostatnich lat dotyczące poszczególnych praw zagwarantowanych w Konwencji	16	23
1. Autonomiczna wykładnia praw zagwarantowanych w Konwencji	16	23
2. Obowiązki państwa w zakresie ochrony praw i wolności według Konwencji.....	18	25
3. Zakaz niehumanitarnego traktowania	19	26
3.1. Ekstradycja	19	27
3.2. Wydalenie cudzoziemca	19	28
4. Ochrona rodziny i życia prywatnego	20	29
5. Wolność wyrażania opinii.....	20	30
6. Ochrona własności	21	31
7. Zakaz dyskryminacji	23	34
8. Granice praw zagwarantowanych w Konwencji ..	24	35
V. Obowiązywanie Konwencji w prawie krajowym ..	26	38
VI. Znaczenie Konwencji dla zasad ogólnych prawa wspólnotowego.....	27	39
§ 4. Geneza Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej.....	30	41
I. Europejska Wspólnota Węgla i Stali	30	41
II. Traktaty Rzymskie: utworzenie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.....	32	44
III. Dalsza rozbudowa porządku wspólnotowego	33	46
IV. Traktat z Maastricht o Unii Europejskiej.....	34	49
1. Ustanowienie Unii Europejskiej.....	35	51
2. Zmiany w traktatach wspólnotowych.....	35	52
3. Umowa o polityce społecznej	36	53
V. Rozszerzenie Unii Europejskiej w 1995 r.	37	54
VI. Odrębne nurty prawa wspólnotowego (Umowy z Schengen i Dubliną)	37	55
VII. Traktat z Amsterdamu.....	37	56
VIII. Traktat z Nicei oraz poszerzenie Unii Europejskiej w 2004 r.	39	60
IX. Stosunki zewnętrzne	40	61
1. Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu i Europejski Obszar Gospodarczy	40	61
2. GATT i Światowa Organizacja Handlu	41	62
3. Układy europejskie.....	41	63

	s.	Nb
4. Polityka wobec krajów rozwijających się	41	64
§ 5. Struktura Unii Europejskiej	42	65
I. Trzy filary Unii Europejskiej	42	65
II. Rada Europejska jako kierowniczy organ Unii Europejskiej	43	67
III. Współdziałanie organów wspólnotowych w II i III filarze	44	68
IV. Relacja Wspólnoty – Unia Europejska	45	70
V. Powiązanie traktatów wspólnotowych z Traktatem o UE	47	73
VI. „Wzmocniona współpraca”	47	74
§ 6. Charakter prawny Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej	48	75
I. Wspólnoty Europejskie jako organizacje międzynarodowe	48	75
1. Podmiotowość prawna w prawie międzynarodowym	48	75
2. Obowiązkiwanie powszechnego prawa międzynarodowego	49	77
2.1. Związanie Wspólnot Europejskich	49	77
2.2. Prawo wspólnotowe a stosunki prawnomiędzynarodowe między państwami członkowskimi	50	78
3. Zdolność prawna w wewnętrznym obrocie prawnym	51	79
4. Przywileje i immunitety	51	80
II. Ponadnarodowy charakter Wspólnot Europejskich	51	81
1. Prawo wspólnotowe jako autonomiczny system prawny	52	82
2. „Bezpośrednie obowiązkiwanie” prawa pochodnego	53	83
III. Charakter prawny Unii Europejskiej	54	84
IV. System Unii Europejskiej jako „związek państw”	55	86
§ 7. Stosunek Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej do państw członkowskich	57	88
I. Państwa członkowskie jako „włodarze Traktatów”	58	89
II. Secesje poszczególnych państw członkowskich ...	59	92
III. Podstawowe zasady w relacjach między Wspólnotami a państwami członkowskimi	60	94

	s.	Nb
1. Obowiązek lojalności i wierności traktatowi (art. 10 TWE)	60	94
2. Koordynowanie polityki gospodarczej (art. 4 TWE)	61	96
3. Zakaz dyskryminacji (art. 12 TWE)	62	97
4. Zasada subsydiarności	66	101
5. Klauzule ochronne i na wypadek stanów wyjątkowych	67	103
IV. Podstawowe wartości Unii Europejskiej	68	104
Część II. Wspólnoty Europejskie jako rdzeń Unii Europejskiej	71	
§ 8. Instytucje Wspólnot Europejskich	71	105
I. Przegląd	71	105
1. Wzajemne relacje dwóch Wspólnot i ich wspólnych organów	71	105
2. (Główne) organy	72	106
3. Podział funkcji w systemie wspólnotowym	73	111
4. Siedziba organów	74	112
5. Aparat administracyjny	75	113
6. Porozumienia między organami	75	114
II. Rada Unii Europejskiej	76	115
1. Uwagi wstępne	76	115
2. Skład i aspekty organizacyjne	76	116
2.1. Skład	76	116
2.2. Komitet Stałych Przedstawicieli i Sekretariat Generalny jako organy pomocnicze	77	117
2.3. Regulamin Rady	77	118
3. Podejmowanie decyzji	78	120
4. Zadania	83	125
III. Komisja	84	128
1. Uwagi ogólne	84	128
2. Skład Komisji	85	129
3. Podejmowanie decyzji i Regulamin wewnętrzny	87	130
4. Zadania	88	131
5. Organizacja administracyjna	89	135
IV. Parlament Europejski	91	136
1. Uwagi ogólne	91	136
2. Skład i organizacja	91	137
3. Zadania	95	140

	s.	Nb
4. Partie polityczne	97	141
V. Trybunał Sprawiedliwości	97	142
1. Uwagi ogólne	97	142
2. Organizacja i tryb postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości	98	144
3. Sąd Pierwszej Instancji	99	146
4. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości jako czynnik integracyjny	100	147
VI. Trybunał Obrachunkowy	101	148
VII. Organy pomocnicze	101	149
1. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	101	149
2. Komitet Regionów	101	150
VIII. Pozostałe instytucje	102	151
1. Europejski Bank Inwestycyjny	102	151
2. Inne samodzielne instytucje, urzeczywistniające cele traktatowe	102	152
IX. Zasada równowagi instytucjonalnej	103	153
§ 9. ródła prawa wspólnotowego	104	154
I. Wstęp	104	154
II. Pierwotne prawo wspólnotowe	106	155
1. Traktaty ustanawiające Wspólnoty i ich części składowe jako porządek prawny Wspólnot	106	156
1.1. Zasady podstawowe	106	157
1.2. Zmiana Traktatów	106	158
1.3. Bezpośrednia skuteczność postanowień traktatowych	108	161
2. Ogólne zasady prawa wspólnotowego	110	163
3. Karta Praw Zasadniczych Unii Europejskiej	113	169
III. Pochodne prawo wspólnotowe	116	171
1. Rozporządzenie	117	172
2. Dyrektywy	117	173
2.1. Nakaz skutecznej implementacji dyrektyw ..	118	176
2.2. Wykładnia dyrektyw	119	178
2.3. Bezpośrednia skuteczność dyrektyw	119	179
3. Decyzje	122	182
4. Zalecenia i opinie	122	183
5. Inne akty prawne	122	184
IV. Zasada kompetencji powierzonych	123	185
1. Podstawa traktatowa dla kompetencji organów .	123	185

	s.	Nb
2. Niepisane kompetencje wspólnotowe		
– kompetencje dorozumiane (domniemane)	124	187
3. Uprawnienie generalne art. 308 TWE	124	189
V. Stanowienie prawa	125	190
1. Uwagi ogólne	125	190
2. Współdziałanie Parlamentu Europejskiego	125	191
3. Wydawanie przepisów wykonawczych	127	195
VI. Wykładnia prawa wspólnotowego i rozwój prawa dokonywany przez sądy	128	196
VII. Domniemanie ważności aktów prawnych wydawanych przez organy wspólnotowe	129	197
§ 10. System ochrony prawa wspólnotowego	130	198
I. Trybunał Sprawiedliwości jako gwarant ochrony prawa wspólnotowego.	130	198
II. Postępowanie w razie naruszenia zobowiązań traktatowych	131	200
1. Skarga Komisji	131	200
2. Skarga państwa członkowskiego	132	201
3. Środki podejmowane według zasad prawa międzynarodowego	132	202
III. Skarga o stwierdzenie nieważności	132	203
1. Uwagi ogólne	132	203
2. Spór między organami.	133	204
3. Skarga o stwierdzenie nieważności wniesiona przez osoby prawne i fizyczne	135	207
3.1. Skarga na orzeczenia osób trzecich.	135	208
3.2. Skarga przeciwko aktom normatywnym.	136	209
IV. Skarga na bezczynność organu (na zaniechanie). . .	137	212
V. Wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego	138	213
1. Przedmiot i znaczenie	138	213
2. Podmioty uprawnione do zadawania pytań prawnych i obowiązek zadawania pytań prawnych.	138	214
3. Wyjątki od ważności prawa pochodnego: monopol Trybunału odnośnie uznania orzeczeń za nieważne	139	215
4. Tymczasowa ochrona prawna	140	216
5. Działania wiążące i postanowienie wstępne	141	217
VI. Skarga o odszkodowanie i odpowiedzialność prawna Wspólnot	141	218

	s.	Nb
VII. Rola sędziego.....	142	219
§ 11. Prawo wspólnotowe a prawo krajowe.....	144	221
I. Prymat prawa wspólnotowego.....	144	221
II. Odpowiedzialność państw członkowskich za naruszenie prawa wspólnotowego	148	225
1. Odpowiedzialność państwa za brak implementacji dyrektyw	148	225
2. Odpowiedzialność za akty ustawodawcze i akty postępowania administracyjnego	149	228
§ 12. Finanse Wspólnot Europejskich	152	230
I. Budżet.....	152	230
II. Dochody i wydatki budżetowe	154	234
1. Dochody budżetowe	154	234
2. Wydatki budżetowe	155	235
III. Działalność finansowa nieprzewidziana w budżecie Wspólnoty.....	155	236
§ 13. Obywatelstwo Unii	156	237
I. Znaczenie obywatelstwa unijnego	156	237
II. Swoboda poruszania się i przebywania na terytorium państw członkowskich jako prawo obywatela Unii	157	239
III. Prawa polityczne.....	158	240
1. Prawo do uczestnictwa w wyborach komunalnych.....	158	240
2. Wybory do Parlamentu Europejskiego	160	242
IV. Ochrona dyplomatyczna i konsularna	160	243
§ 14. Wspólny rynek i rynek wewnętrzny	161	244
I. Wspólny rynek i rynek wewnętrzny jako cele integracji gospodarczej	161	244
II. Instrumenty służące do urzeczywistnienia rynku wewnętrznego.....	163	247
III. Regulacje prawa międzynarodowego: porozumienia z Schengen i z Dublinu.....	165	250
§ 15. Swobody rynku wewnętrznego	168	254
I. Swobody jako filar rynku wewnętrznego	168	254
II. Wspólna struktura: swobody jako podstawa zakazu ograniczeń i dyskryminacji	168	255
III. Ochrona prawna	170	257
§ 16. Swobodny przepływ towarów	173	259

	s.	Nb
I. Zniesienie cel wewnętrznych i opłat o skutku równoważnym	173	259
II. Zakaz ograniczeń ilościowych i środków o równoważnym skutku	173	260
1. Znaczenie dla rynku wewnętrznego	173	260
2. Środki o skutku równoważnym – formuła <i>Dassonville</i>	174	261
3. Granice niedyskryminujących ograniczeń sprzedaży w myśl zakazu art. 28 TWE – formuła <i>Keck</i>	176	263
III. Uzasadnienia ograniczeń w handlu.	178	266
1. Wymogi konieczne art. 28 TWE – <i>Cassis de Dijon</i>	179	267
2. Uzasadnienie ograniczeń w przepływie towarów według art. 30 TWE	180	268
3. Zasada proporcjonalności	181	269
3. Ochrona własności przemysłowej i handlowej ..	185	273
IV. Oddziaływanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości	189	276
V. Monopole o charakterze handlowym	190	277
§ 17. Swobodny przepływ osób	190	278
I. Swoboda przepływu pracowników	190	279
1. Przedmiot swobody przepływu pracowników ..	191	280
2. Naruszenie swobody przepływu pracowników przez podmioty trzecie	193	284
3. Ograniczenia i wyjątki	194	285
4. Prawo pochodne	195	287
II. Swoboda przedsiębiorczości	198	290
1. Zakres swobody przedsiębiorczości	198	290
2. Ograniczenia i wyjątki	201	294
3. Prawo pochodne	201	295
III. Dyskryminacja na niekorzyść własnego obywatela	202	296
§ 18. Swoboda świadczenia usług	203	297
I. Przedmiot swobody świadczenia usług	203	297
II. Dopuszczalność ograniczeń	205	298
III. Regulacja swobody świadczenia usług w prawie pochodnym	207	300
§ 19. Swoboda przepływu kapitału i płatności	210	303
§ 20. Zbliżanie prawodawstw krajowych	213	306
I. Pochodne prawo wspólnotowe	213	306

	s.	Nb
II. Zbliżanie prawa poprzez umowy prawa międzynarodowego	217	310
§ 21. Rolnictwo	218	311
§ 22. Prawo konkurencji	221	316
I. Uwagi ogólne	221	316
II. Zakaz karteli z art. 81 TWE	222	318
1. Zakaz porozumień wpływających na konkurencję (art. 81 ust. 1 TWE)	222	318
2. Klauzula nieważności	223	321
3. Wyjątki (art. 81 ust. 3 TWE)	223	322
III. Zakaz nadużywania pozycji dominującej z art. 82 TWE	224	323
IV. Właściwość i postępowanie administracyjne	227	327
V. Kontrola dokonywania fuzji	230	330
VI. Ekstraterytorialna skuteczność prawa konkurencji	230	332
VII. Przedsiębiorstwa publiczne (art. 86 TWE)	231	333
VIII. Wzajemna relacja pomiędzy wspólnotowym i krajowym prawem konkurencji	235	339
IX. Pomoc państwowa	235	340
X. Problemy konkurencji w prawie międzynarodowym	237	342
XI. Dostęp do sieci w sektorze energetycznym i innych sektorach	238	343
§ 23. Polityka handlowa	240	344
I. Uwagi ogólne	240	344
II. Wspólna taryfa celna	243	349
§ 24. Polityka gospodarcza i pieniężna: unia gospodarcza i walutowa	244	351
I. Polityka gospodarcza	245	352
1. Podstawy traktatowe	245	352
2. Pakt Stabilności i Rozwoju	247	354
II. Polityka pieniężna	249	357
III. Unia walutowa jako wyznacznik stabilności Wspólnoty	249	358
IV. System instytucji w unii walutowej	250	359
V. Europejski System Walutowy – zarys historyczny ..	253	364
VI. Stopniowe urzeczywistnienie unii gospodarczej i walutowej	254	366
1. Pierwszy i drugi etap	254	367
2. Realizacja trzeciego etapu	255	368

	s.	Nb
2.1. Kryteria konwergencji.	255	369
2.2. Plan czasowy i procedura postępowania. ...	259	376
2.3. Państwa członkowskie unii walutowej.	260	378
2.4. Państwa członkowskie objęte derogacją.	261	379
2.5. Wystąpienie z unii walutowej.	262	380
§ 25. Ochrona środowiska naturalnego.	262	381
§ 26. Polityka społeczna.	267	389
I. Uwagi ogólne.	267	389
II. Wprowadzenie porozumienia o polityce społecznej do TWE.	268	390
III. Mechanizmy urzeczywistnienia prawa.	269	391
IV. Zakaz dyskryminacji na rynku pracy ze względu na płeć.	270	392
§ 27. Inne polityki.	275	398
I. Zatrudnienie.	275	398
II. Transport.	276	399
III. Edukacja i kultura.	277	400
IV. Ochrona zdrowia.	278	401
V. Ochrona konsumentów.	278	402
VI. Energetyka.	278	403
VII. Przemysł.	279	404
VIII. Polityka regionalna.	279	405
IX. Badania i rozwój technologiczny.	280	406
§ 28. Stosunki zewnętrzne.	280	407
I. Kompetencje w stosunkach zewnętrznych.	280	407
II. Skutki umów międzynarodowych w prawie wspólnotowym.	282	410
III. Wspólnota Europejska i handel międzynarodowy (GATT/WTO).	283	411
1. Związanie Wspólnoty Europejskiej prawem międzynarodowym.	283	411
2. Skuteczność przepisów WTO w prawie wspólnotowym.	284	413
IV. Umowy stowarzyszeniowe.	289	420
V. Europejski Obszar Gospodarczy.	291	425
VI. Stosunki transatlantyckie.	291	426
Część III. Współpraca międzyrządowa i perspektywa reform w Unii Europejskiej.	295	
§ 29. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa.	295	248

	s.	Nb
§ 30. Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych	300	435
§ 31. Perspektywy rozwoju Unii Europejskiej	304	440
1. Poszerzenie Unii	304	440
2. Dyskusje w sprawie konstytucji	305	442
3. Konwent Europejski	306	443
Część IV. Inne formy współpracy w dziedzinie polityki obronnej i bezpieczeństwa	309	
§ 32. Unia Zachodnioeuropejska	309	444
I. Unia Zachodnioeuropejska jako sojusz obronny i jako system wspólnego bezpieczeństwa	309	444
II. Przeniesienie zadań UZE na Unię Europejską	311	448
§ 33. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)	312	449
I. Rozwój od KBWE do OBWE	312	449
II. Instytucje	315	457
Indeks rzeczowy	319	